

# جهاد ضوابط و احكام آن

تأليف: شيخ محمد بن صالح الفوزان

ترجمه: دكتور محمد طاهر قاسمي

## جهاد ضوابط واحكام آن

- 8.....مقدمه مؤلف:
- 21.....ضوابط جهاد
- 28.....هدف از جهاد در راه الله تعالى
- 34.....سوالات
- سؤال: آیا زمانی که دشمن به کشوری از کشورهای اسلامی تجاوز کند آیا برای جهاد دفاعی انتخاب پرچمدار و پیشوا شرط است و یا هر کسی مستقلانه از جان، مال و آبروی خویش دفاع نماید؟..... 34
- سؤال: در آن جا کسانی اند می گویند: سفارت های کشورهای غیر اسلامی چاپلوسی و پشتیبانی از آنان پنداشته می شود، پس حکم این قول چیست؟..... 35
- سؤال: کشورهای غربی که در آنها مراکز اسلامی وجود دارد، آیا ممکن است که با آنان مبارزه کنیم در حالی که آنان دعوت اسلامی را در کشورهایشان اجازه می دهند؟..... 35
- سؤال: چه زمانی جهاد برای هر مسلمان فرض عین گردیده، و آیا همه مسلمانان برای جهاد بیرون شوند، و آیا در جهادی که فرض عین باشد باید از ولی الامر مسلمین هم اجازه گرفته شود؟..... 35
- سؤال: حکم کسانی که کفار معاهد (هم پیمان) را در این کشور و در دیگر کشورهای اسلامی می کشند چیست؟ و چگونه حکم می شود در باره کسانی که جان های خود را در این راستا انفجار داده آیا این جزء خود کشی به حساب می آید؟..... 38
- سؤال: آیا در آن جا کتابی کامل در مورد احکام جهاد، فرقی نمی کند که از متقدمین و یا از متأخرین باشد، وجود دارد که طلاب علم به خواندنش توصیه شود؟..... 38
- سؤال: زمانی که اولی الامر با گروهی می جنگد و کسی در رکاب او جنگیدند، آیا این کار ا. جهاد پنداشته شده یعنی فرقی نمی کند که این گروهی علیه او جنگ صورت گرفته از خوارج، یا قطاع الطریق و یا مردمان مسلمان دیگری که ولی الامر به نبردشان دستور صادر کرده، باشند؟..... 39
- سؤال: حکم جهاد در کشورهای اسلامی که مورد تاخت و تاز قرار گرفته مانند عراق و غیره، چیست؟ و آیا هنگام پیش شدن هر تهاجمی بر کشورهای اسلامی ما مکلف به جهاد هستیم؟..... 40
- سؤال: در مغز های برخی جوانان افکار ویرانگری نسبت به جهاد و چیز های دیگر وجود دارد، پس آیا برای شان نصیحت و ارشادی دارید، و در این مورد به کدام علماء مراجعه شود؟..... 40
- سؤال: در آن جا شبهه پیرامون جهاد وجود دارد و آن فرموده الله تعالى است: (لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ) = اجبار و اکراهی در (قبول) دین نیست، چگونه میان این آیه و جهاد می توان جمع کرد؛ طوری که کفار و گمراهان منتسب به اسلام جهاد را اکراه در دین می پندارند، و آن را در تضاد با این آیه می خوانند، پس پاسخ به این شبهه آنها چگونه خواهد بود؟..... 41
- سؤال: نظر شما در مورد فرقی گذاشتن میان جهاد و قتال چیست؟ آیا این فرقی گذاری درست است؟..... 42
- سؤال: در این عصر حاضر فلسطین را چگونه آزاد کنیم؟..... 42
- سؤال: قلب های مان مشتاق جهاد در راه الله است، و کار برای مان طولانی شده، - خداوند متعال در وجود تان برکت دهد - پس چه کار باید کرد؟..... 42
- سؤال: دفاع در مقابل حمله کننده چطور بوده و حکمش چیست؟..... 43

## جهاد ضوابط واحكام آن

- سؤال: نظر شما در مورد کسی که می گوید: در آن جا جهادی با شمشیر - در عصر کنونی - نیست، فقط دعوت کافی است، به خاطر پیوستن به معاهداتی که در ملل متحد و در جای دیگر انعقاد شده است، نظر شما در این مورد چیست؟ ..... 43
- سؤال: چگونه میان قضیه ابو جندل - رضی الله تعالی عنه - و میان شرط بودن امیر در جهاد فرق گذاشت؟ ..... 44
- سؤال: آیا ترک جهاد از گناهان کبیره است، و آیا کسی که آن را انکار کند کافر می شود؟ ..... 44
- سؤال: آیا جهاد بدون اجازه والدین جایز است، و برای چی؟ ..... 44
- سؤال: آیا شیطان در مجرای خون فرزند آدم حتی در امور شبهات هم جاری می شود؟ ..... 45
- سؤال: آیا حکام مسلمان در ترک جهاد در راه الله گنهگار می شود، و آیا این گناه شان به ملت و رعیت هم تاثیر دارد؟ ..... 45
- سؤال: چرا امروز مردم از ذکر جهاد خجالت می کشند، و آیا در این زمان جهاد عیب پنداشته می شود، و آیا کسی که در مورد جهاد طعنه می زند گنهگار پنداشته می شود؟ ..... 46
- سؤال: آیا در این عصر حاضر ما جهادی مطابق شریعت یافت می شود؟ ..... 46
- سؤال: در آن جا برخی از مبلغین بسان برخی از گروه ها برای خود امیر تعیین کرده و سپس در این مورد با او بیعت می کنند، و با او برای دعوت و دیگر کار ها بیرون می شوند، آیا این کار اینها حرکتی به سوی بیعت پنداشته می شود؟ ..... 46
- سؤال: دانش جهاد بر پشتوایان مسلمانان منحصر است، پس چی زمانی برای جهاد بر پا خواهند خواست در حالی که مسلمانان به چنین وضعیتی قرار دارند؟ ..... 47
- سؤال: برخی از علماء یافت می شود که جوانان را نصیحت می کند که به جهاد در عراق اشتراک نمایند، و می گویند: این جهاد دفاعی است و یاری رسانیدن مسلمانان آن جا ضرور است، پس نظر شما چیست؟ ..... 47
- سؤال: تطبیق جهاد در اسلام چند مرحله دارد؟ ..... 47
- سؤال: بر هیچ مسلمانی آنچه که امروز بر مسلمانان در اکثر کشور های اسلامی از قبیل اشغال، تخریب و کشتار می گذرد پوشیده نیست، پس وجبیه مسلمانان در برابر آنچه می گذرد چیست؟ ..... 50
- سؤال: برخی از مسلمانان برای هک کردن برخی از سایت های الکترونی دشمنان الله از قبیل یهود و نصارا و غیره گروه های گمراه بر پا خواسته اند و این تهاجمات الکترونیکی سبب از بین بردن معلومات و محتویات این سایت ها شده و خسارت های انگفت مالی و معنوی را برای مسنولین این سایت ها داشته برخی ها این کار را جهاد الکترونی می خوانند، نظر شما در این مورد چیست؟ ..... 50
- سؤال: من خواستم که به مدینه منوره برای زندگی کردن انتقال کنم، و یکی از نزدیکانم گفت: برایم هزار ریال دهید تا شما را منتقل نمایم، آیا این کار درست است؟ ..... 50
- سؤال: در آن جا از علماء کسانی اند که می گویند: همه ما در مورد کوتاهی و زنتی که در برابر جهاد فلسطین مرتکب شده ایم گنهکاریم، پس نظر شما چیست؟ ..... 51
- سؤال: آیا جهاد جزء اصول عقیدتی به حساب می آید؟ ..... 51

## جهاد ضوابط واحكام آن

- سؤال: کتابی را تحت عنوان (دحض الزيغ والارتیاب عن دعوة الشيخ محمد بن عبد الوهاب) خواندم، در حالی که در این کتاب رد بر فرحان مالکی است، از شما نقل شده که شما از این کتاب و تقدیم آن برانت نمودید، پس آیا این درست است؟ ..... 52
- سؤال: فرموده خداوند متعال: (وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ)، آیا این آمادگی باید از طرف اولی الامر باشد، یا هر شخصی می تواند خود آمادگی بگیرد؟ ..... 52
- سؤال: یکی از خطباء در خطبه نماز جمعه خویش از برخی فریضی که انجام آنها بر مسلمانان کمی شوار است یاد آوری می کرد و می گفت: باید همه دین را انجام دهید و یا همه آن را رها کنید، آیا به کار بردن این جمله درست است؟ ..... 52
- سؤال: آیا جهاد صلاح الدین ایوبی جهادی پنداشته می شود که به آن اقتدا کرد؟ ..... 53
- سؤال: کسی که در حالت طهارت جورابی را پوشیده، و بعد از آن نیت مسحش را نکرده، آیا برایش مسح کردن بعد از انتقاض وضوء جایز است با وجود این که می داند این را در حالت طهارت پوشیده است؟ ..... 54
- سؤال: آیا جهاد علیه نفس بهتر از جهاد در برابر کفار است؟ ..... 54
- سؤال: من دوستی دارم که نزد دانشجویان آمده و از جمله کسانی اند که در مورد جهاد زیاد سخن می گوید، در حالی که نزد شان دانش علماء و فهم علماء بزرگ نیست، وقتی که برای شان گفتم: به حلقات درسی علماء بزرگ حاضر شوید، برایم گفت: علماء بزرگ در مورد عقیده سخن می گویند، ما در شرایط فعلی نیازی به درس عقیده نداریم، ما علمای می خواهیم که در مورد مشکلات موجود جامعه ما سخن گویند، پس نظر شما در مورد این سخن چیست؟ ..... 55

## جهاد ضوابط واحكام آن

مقدمه مترجم:

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وأصحابه  
ومن وآله.

اما بعد:

جهاد در راه خداوند متعال با اسالیب متعددی که در قرآن کریم معرفی شده یکی از آرزوهای هر فرد مسلمان است هر چند این آرزو نسبت به توانایی و شرایط محیط زندگی هر فرد متفاوت بوده و به خود رنگی خاص می گیرد.

بناء جهاد یک اصل متفق علیه در میان امت اسلامی بوده و در طول تاریخ اسلام ما شاهد شکوه مندی این اصل می باشیم، با این بیان که این همه ازدهار دینی، تمدنی و فرهنگی که جهان به گونه عام و جهان اسلام به گونه خاص برخوردار است، بدون شک به برکت تلاش های جهادی بوده که در صدر اسلام در مطابقت با شریعت اسلامی راه اندازی شده بوده است.

در حقیقت جهاد یکی از مظاهر رحمت الهی بوده که خداوند متعال امت اسلامی را به آن مزین فرموده است، طوری که این دین بزرگ و رحمت آسمانی الله تعالی بر روی بال های وسیع و پهنای جهاد در نکات مختلف جهان رسیده که در نتیجه گره گشای مشکلات زندگی می یارد ها انسان شده است.

## جهاد ضوابط و احکام آن

و در وصف جهاد این کافی است که نه تنها من حقیر بلکه ملایرد ها انسان را به بزرگترین نعمت دنیا یعنی اسلام و ایمان رسانیده است.

بدون تردید انتشار این نعمت جزء از کانال جهاد از دیگر جهات ممکن نبود بنا بر این خداوند متعال بهترین بندگان جناب محمد مصطفی - صلی الله علیه وسلم - را به آن دستور می دهد.

مظاهر این نعمت امروزه جهان فرا گرفته از هر گوشه دنیا داد از انسانیت و معنویت زده می شود و علم و تمدن و پیشرفت در هر کجا به عنوان نشانه فضیلت و برتری نمایان می شود.

بلی این همه و بیشتر از این در حکمت و فضیلت جهاد وجود دارد، ولی متأسفانه اشتباهات و خطای های فردی، سوء استفاده ها، استفاده های ابزاری و تطبیق های بی مورد از آن روی این خورشید تابناک را پوشانیده و چهره کاملاً معکوسی از آن به نمایش گذاشته است.

وظیفه علمای ربانی این است که برای روشن کردن اذهان مسلمانان و به خصوص قشر جوان به بیان احکام، ضوابط، حکمت ها و اهداف جهاد پرداخته تا غبارهای که بر روی این خورشید نشسته صیقل زده و پاک نمایند.

بنا بر این هدف جناب دکتور صالح بن فوزان الفوزان - حفظه الله - بر پا خواسته و کتابی را تحت عنوان (الجهاد ضوابطه و احکامه) نوشته، تا گوشه از مزایای برزگ جهاد در اسلام را به معرفی بگیرد و با این کار بخشی از مسئولیت ایمانی و اسلامی خویش را ادا نماید.

## جهاد ضوابط واحكام آن

يكي از پديده هاي كه همواره در ركاب انسان بوده و انسان را هميشه همراهي مي كند خطا يا اشتباه است، بنا بر اين ما با سعه صدر و ديد وسيع از هر گونه انتقاد سازنده به گرمي استقبال خواهيم كرد.

برادر شما: محمد طاهر قاسمي

تاريخ: 10 / رمضان المبارک / 1439 هـ. ق.

مطابق 5 / 3 / 1397 هـ. ش.

دانشگاه بين المللي اسلامي - اسلام آباد

## جهاد ضوابط و احکام آن

مقدمه مؤلف:

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي أرسل رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله، وكفى بالله شهيداً، وصلى الله وسلم على عبده ورسوله نبينا محمد وعلى آله وأصحابه، ومن سار على نهجه وتمسك بسنته، واهتدى بهديه إلى يوم الدين.

أما بعد:

در این بحث سخنی پیرامون ضوابط و احکام جهاد در راه الله است؛ زیرا این موضوع خیلی مهم است طوری که پای های زیادی در آن لغزیده، و درک های زیادی در آن گمراه شده، پس ناگزیر باید بیان و ایضاحی کامل - پیرامون آن - ارائه کرده؛ تا اینکه مردم در بصیرت کامل و روشنی تمام قرار گرفته از آنچه که بر ایشان به سبب جهل جاهلان و یا به سبب انکار منکران پوشیده مانده روشن شده، و این لغزش ها به اندازه بوده که برخی ها جهاد در اسلام را نفی کرده، و دیگر شبهات و گمراهی ها و جهالت های که در این باره مرتکب شده است.

جهاد در اصل به معنای بکار گرفتن همه تلاش و توان در نشر اسلام و دعوت بدان است؛ زیرا خداوند متعال پیامبرش محمد - صلی الله علیه و سلم - را به عنوان بشارت دهنده و بیم دهنده، دعوت کننده طبق فرمان به سوی الله و چراغ تابان هدایت برای همه جهانیان فرستاده است.

هر آینه نبی اکرم - صلی الله علیه و سلم - طبق هدایت خداوند متعال برای راهنمایی بشریت به سوی این دین بر پا خواست، و



## جهاد ضوابط و احکام آن

در مقابل کسانی که در برابر - این هدایت - قرار گرفته و بی دلیل انکار کرده بود، دست به جهاد در راه الله تعالی زد، تا اینکه این دین راه خودش را به سوی بشریت گرفته، و تا به اذن الله تعالی هدایت شوند آنکه اراده هدایت را داشته و در برابر کسانی که عناد و تکبر کرده به عنوان دلیل علیه شان بر پا شود.

فضلیت جهاد زیاد است آن چنان که الله تعالی فرموده است:

(لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا \* دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا<sup>(1)</sup>).

ترجمه: (جهاد با رعایت این همه احتیاطی که گذشت ، بس بزرگ و ارزشمند است). مسلمانانی که ( به جهاد نمی‌روند و در منازل خود ) می‌نشینند ، با مسلمانانی برابر نیستند که با مال و جان ، در راه یزدان جهاد می‌کنند . خداوند مرتبه والائی را نصیب مجاهدان کرده است که بالاتر از درجه خانه‌نشینان است ، مگر چنین خانه‌نشینانی دارای عذری باشند ( که ایشان را از بیرون شدن برای جهاد بازداشته باشد . در این صورت درخور سرزنش نیستند ، و پاداش بزرگ خود را از خدا دریافت می‌دارند و مرتبه بالائی دارند ) . خداوند به هر يك ( از دو گروه مجاهد و وانشستگان معذور ) منزلت زیبا ( و عاقبت والائی ) وعده داده است . و خداوند مجاهدان را بر وانشستگان ( بدون عذر ) با دادن اجر فراوان و بزرگ ، برتری بخشیده است \* درجات بزرگی از ناحیه خدا ( بدانان داده می‌شود ) همراه با مغفرت و رحمت (

<sup>1</sup> - سوره مبارکه النساء: 95 - 96).

## جهاد ضوابط واحكام آن

فراوان الله . و اگر لغزشهائي هم داشته‌اند ( خداوند آمرزنده و مهربان است).

و نبی اکرم - صلی الله علیه و سلم - فرموده است:

(إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ)<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (بهشت صد درجه دارد که خداوند آن را برای مجاهدین در راهش آماده کرده است. بین هر دو درجه از آن به اندازه فاصله بین آسمان و زمین است).

و دیگر دلایل که از قرآن سنت بر فضیلت و دستور به جهاد دلالت دارد.

جهاد یکی از احکام شرعی قدیمی بوده، که انبیاء پیش از پیامبر مان محمد - صلی الله علیه و سلم - برای امت های شان بیان می کردند.

این حضرت موسی - علیه الصلاة والسلام - کلیم الله و پیامبر الله است، که با قومش از دست فرعون و لشکرش پا به فرار گذاشت، و فرعون تلاش نمود تا بر آنان مسلط شود، و هنگامی که خداوند متعال در دریا فرعون و فرعونیان را هلاک کرد، حضرت موسی و قومش نجات پیدا کرده و به سوی بیت المقدس گسیل شدند، در این جا قومش را برای مبارزه در مقابل کفار سرکش دستور داده شد، تا بیت المقدس را از لوٹ آنان پاک سازی کنند، چنان که خداوند متعال می فرماید:

<sup>1</sup> - این حدیث را امام بخاری در صحیحش به رقم المسلسل: (2790)، تخریج نموده است.

## جهاد ضوابط واحكام آن

(وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ أذكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ \* يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنَفِثُوا خَاسِرِينَ<sup>(1)</sup>).

ترجمه: ( به یاد آورید ) هنگامی را که موسی به قوم خود گفت: ای قوم من ! نعمت خدا را بر خود متذکر شوید ، و زمانی را به یاد آورید که خداوند پیغمبرانی در میان شما برانگیخت و شاهانی از شما به سلطنت رسانید ( و در واقع همه شما را با رهائی از ظلم و ستم فرعون و فرعونیان و بخشیدن دارائی و آزادی ، شاه خانه خود گردانید ) ، و به شما آن داد که به کس دیگری از جهانیان نداده است \* ای قوم من ! به سرزمین مقدّسی وارد شوید که خداوند دخول بدانجا را برای شما مقدر کرده است ، و ( در برابر دشمن سرسختی که در آنجا بسر می برد پای به فرار نگذارید و ) پشت مکنید ، تا زیانکارانه برنگردید ( و یاری و خوشنودی خدا را از دست ندهید).

ولی بنی اسرائیل از کارزار جهاد در مقابل کفار کنار رفتند ، - چنان که خداوند متعال حکایت کرده می فرماید :-

(قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَن نَدْخُلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ \* قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ عَالِيُونَ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ \* قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّا لَن

<sup>1</sup> - سوره مبارکه المائدة: (20 - 21).

## جهاد ضوابط واحكام آن

نَدْخُلَهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا  
قَاعِدُونَ<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (گفتند: اي موسي! در آنجا قوم زورمند و قلدي زندگي ميکنند و ما هرگز بدانجا وارد نميشويم مادام که آنان از آنجا بيرون نروند. در صورتي که آنان از آن سرزمين بيرون رفتند، ما بدانجا خواهيم رفت \* دو نفر ( سردار ) از مردان خدا ترس که خداوند بدیشان نعمت ( عقل و ايمان و شهامت ) داده بود، گفتند: شما ( از قيافه درشت اين مردمان نترسيد و ناگهاني يورش برديد و ) از دروازه بر آنان وارد شويد. اگر وارد دروازه شويد ( به سبب دل ضعيفي که دارند ) شما پيروز خواهيد شد. اگر مؤمن هستيد، بر خدا توکل کنيد \* گفتند: اي موسي! ما هرگز بدان سرزمين مقدس پاي نمي نهيم مادام که آنان در آنجا بسر برند. پس ( دست از سر ما بردار و ) تو و پروردگارت برويد و ( با آن زورمندان قوي هيکل ) بجنگيد؛ ما در اينجا نشسته ايم ( و منتظر پيروزي شما هستيم!).

در اين موقع حضرت موسی - عليه السلام - گفت:

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ  
الْفَاسِقِينَ<sup>(2)</sup>.

ترجمه: (بدین هنگام موسي رو به درگاه کردگار کرد و عاجزانه ) گفت: پروردگارا! من تنها اختيار خود و برادرم ( هارون ) را دارم؛ میان من و اين قوم ستم پيشه، ( با عدالت

<sup>1</sup> - سوره مبارکه المائدة: 22 - 24).

<sup>2</sup> - سوره مبارکه المائدة: 25).

## جهاد ضوابط واحكام آن

خداوندي خود ( داوري كن ) و حساب ما را از حساب ايشان جدا فرما ، و ما را به عذاب آنان گرفتار منما).

خداوند متعال فرمود:

(فَأِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ = اين سرزمين تا چهل سال بر آنان ممنوع است ( و بدان پاي نخواهند گذاشت).

يعنى: مجازات شان اين است كه در اين سرزمين ممنوع الدخول اند:

(أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ<sup>(1)</sup>)  
= تا چهل سال بر آنان ممنوع است ( و بدان پاي نخواهند گذاشت ، و ) در سرزمين ( خشك بيابان ) سرگردان ( بدين سو و آن سو ) مي گردند ( و راه به جائي نمي برند ) و بر قوم ستمپيشه و نافرمان غمگين باش).

خداوند متعال آنان را در صحراى تيه چهل سال به سرگردانى مجازات كرد؛ زيرا آنان در جهاد در راه الله و به منظور آزاد سازى بيت المقدس از دست كفار از پيامبر شان اطاعت نكرده بودند؛ زيرا بزدلى آنان را باز داشته بود، تا اينكه حضرت يوشع - عليه السلام - بعد از وفات حضرت موسى - عليه السلام - آمده و بنى اسرائيل - آنانى كه از ايشان باقى مانده و بر قوت وشجاعت در صحراء تربيت يافته بودند - را رهبرى كرده و با آنان به بيت المقدس داخل شده و خداوند متعال توسط او بيت المقدس را گشوده و از دست سرکشان پاك سازى نمود.

<sup>1</sup> - سوره مبارکه المائدة: 26).

## جهاد ضوابط واحكام آن

و همچنان گروهی از بنی اسرائیل پس از حضرت موسی - علیه السلام - درخواست - جهاد در راه الله تعالی - را کردند، چنان که خداوند متعال فرمود است:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّ لَهُمْ اأَبْعَثْ لَنَا مَلَكًا يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا...) (1).

ترجمه: (آیا آگاهی از (داستان شگفت) جماعتی از بنی اسرائیل که بعد از موسی می‌زیستند و در آن وقت به پیغمبر خود گفتند: شاهی برای ما انتخاب کن تا (تحت فرماندهی او) در راه خدا جنگ کنیم. (پیغمبرشان برای اطمینان از تصمیمشان بدیشان) گفت: شاید اگر دستور پیکار به شما داده شود (سرپیچی کنید و در راه خدا جهاد و) پیکار نکنید. گفتند: چگونه ممکن است در راه خدا پیکار نکنیم، در حالی که از خانه و فرزندانمان رانده شده‌ایم؟).

تا به این فرموده الله تعالی:

(فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ... (2) = سپس به فرمان خدا ایشان را (مغلوب کردند و) فراری دادند، و داود (یکی از لشکریان طالوت،) جالوت را کشت، و خداوند حکومت و حکمت بدو بخشید...).

1 - سوره مبارکه البقرة: (246).

2 - سوره مبارکه البقرة: (251).

## جهاد ضوابط واحكام آن

و حضرت داود در لشکر طالوت بود، و شاه لشکر کفار را به قتل رسانید که در نتیجه کفار به سبب جهاد در راه الله شکست خورد، چنان که خداوند متعال فرموده است:

(... وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ)<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (... و خداوند حکومت و حکمت بدو بخشید و از آنچه میخواست بدو یاد داد، و اگر خداوند برخی از مردم را به وسیله برخی دیگر دفع نکند، فساد زمین را فرا میگیرد، ولی خداوند نسبت به جهانیان لطف و احسان دارد).

پس باید به قول شان که به پیامبر شان گفتند دقت کنیم:

(أَبْعَثْنَا لَنَا مَلَكًا نُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ = شاهی برای ما انتخاب کن تا (تحت فرماندهی او) در راه خدا جنگ کنیم).

این آیه کریمه به اینکه دستور جهاد به اولی الامر باز می گردد، دلالت دارد، و از ایشان خواسته می شود که به جهاد دستور داده و کارهای جهاد، لشکر و اردو را مرتب و رهبری نماید، جهاد لجام گسیختگی نیست، طوری که هر کسی سلاح خویش را برگیرد، و بدون رهبری و اطاعت از ولی الامر مسلمین بگوید: من مجاهد هستم، این در واقع لجام گسیختگی و سرکشی است و جهاد در اسلام این گونه نیست، و چنین کارهای مصیبت بسیار بزرگی را برای مسلمانان به همراه دارد، از همین جهت آنان گفتند:

<sup>1</sup> - سوره مبارکه البقرة: (251).

## جهاد ضوابط و احکام آن

(اَبَعَثْنَا مَلَكَاً نُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ = شاهی برای ما انتخاب کن تا (تحت فرماندهی او) در راه خدا جنگ کنیم).

و همچنان الله تعالی فرمودند :

(وَكَايِنٌ مِنْ نَبِيِّ) یعنی: و چه بسیار پیغمبرانی، (قَاتَلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ كَثِيرٌ = که مردان خدای فراوانی به همراه آنان کارزار می‌کرده‌اند) یعنی: از پیروانش که به او ایمان داشتند، (قَاتَلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ \* وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ) (1).

ترجمه: (...که مردان خدای فراوانی به همراه آنان کارزار می‌کرده‌اند و به سبب چیزی که در راه خدا بدانان می‌رسیده است (از قبیل: کشته‌شدن برخی از یاران و مجروح‌شدن خود و دوستان) سست و ضعیف نمی‌شده‌اند و زبونی نشان نمی‌داده‌اند) و بلکه شکیبائی می‌کرده‌اند) و خداوند شکیبایان را دوست می‌دارد \* و (این عمل ایشان به هنگام سختی بود، و در این وقت) گفتارشان جز این نبود که می‌گفتند: پروردگارا! گناهانمان را ببخشای و از زیاده‌رویها و تندرویهایمان صرف نظر فرمای و گامهایمان را ثابت و استوار بدار و ما را بر گروه کافران پیروز بگردان).

این همه بر این دلالت دارد که جهاد جزء احکام شرعی قدیمی که پیش از ما بوده که در راه اقامه آن پیامبران و امت‌های شان بر پا خواسته بودند.

1 - سوره مبارکه آل عمران: 146 - 147).



## جهاد ضوابط واحكام آن

و هم چنان حضرت سلیمان - علیه السلام - آنگاهی به او خبر رسید که بلقیس سردار قومش در یمن است، و آنان در عبادت های شان به خداوند متعال شریک جسته و آفتاب را به جای خداوند متعال سجده می کنند، حضرت سلیمان - علیه السلام - برای ایشان پیام داده و از ایشان خواست که به عبادت خداوند یکتا در آیند، آنان - در مقابل - به حضرت سلیمان - علیه السلام - هدیه بزرگی فرستاده تا هدفش را دریابند؛ که آیا طمع و اراده او دنیایی است، و یا اراده جهاد در راه الله تعالی را دارد، به این هدف بود برایش این هدیه را فرستادند، در این هنگام حضرت سلیمان - علیه السلام - توانایی و شجاعت خویش را برای شان نمایان کرد، طوری که خداوند متعال حکایت کرده می فرماید:

(... قَالَ أَمْذُونِنِ بِمَالٍ فَمَا آتَانِي اللَّهُ خَيْرٌ مِّمَّا آتَاكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدْيِكُمْ تَفْرَحُونَ \* أَرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ<sup>(1)</sup>).

ترجمه: (...گفت: می خواهید مرا از لحاظ دارائی و اموال کمک کنید ( و با آن فرییم دهید؟! ) . چیزهائی را که خدا به من عطاء فرموده است بسی ارزشمند و بهتر از چیزهائی است که خدا به شما داده است . ( و من نیازی بدین اموال ندارم ) . بلکه این شماست که ( نیازمند دارائی و اموال هستید و ) به هدیه خود شادمان و خوشحالید . ( زیرا شما تنها به بودن این دنیا معتقدید و سخت به وسائل زندگی و رفاه آن دل بسته اید . ولی ما بدین جهان و آن جهان باور داریم ، و اینجا را پلی برای رسیدن به سعادت آنجا می دانیم ) \* به سویی ایشان بازگرد ( و بدیشان بگو که ) ما با لشکرهائی به سراغ آنان می آئیم که قدرت مقابله با آنها را نداشته

<sup>1</sup> - سوره مبارکه النمل: 36 - 37).

## جهاد ضوابط واحكام آن

باشند ، و ایشان را از آن ( شهر و دیار سبا ) به گونه خوار و زار در عین حقارت بیرون می‌رانیم).

پس نتیجه می‌گیریم که جهاد در راه خداوند متعال حکم شرعی قدیمی بوده و در شریعت های انبیاء گذشته - علیهم السلام - نیز وجود داشته و مختص اسلام نیست، و زمانی که نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - به پیامبری مبعوث شد، بعد از آن که مسلمانان دارای توانایی و آمادگی گردید، و خداوند متعال او را به جهاد در راهش دستور داد؛ به منظور اعلاء کلمة الله و انتشار این دین در روی زمین، و به خاطر رهایی آنانی که تحت ذلت و خشم و قهر قرار گرفته بود از داخل شدن در دین مقدس اسلام ممنوع شده بودند.

خداوند متعال پیامبرش - صلی الله علیه وسلم - را به جهاد دستور داد، هدف از این چه بود؟ آیا هدف از جهاد فرمانروایی بر کشور ها و توسعه طلبی بود؟

هر چند این کار ضمناً می‌آمد ولی درج مقصود نبود، زیرا مقصود از جهاد اعلاء کلمة الله و سیطره دین او است، چنان که الله تعالی فرموده اند:

(وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ...) (1).

ترجمه: (و با آنان پیکار کنید تا فتنه‌ای باقی نماند ) و نیروئی نداشته باشند که با آن بتوانند شما را از دینتان برگردانند ) و دین ( خالصانه ) از آن خدا گردد ( و مؤمنان جز از خدا نترسند و آزادانه به دستور آئین خویش زیست کنند ....).

<sup>1</sup> - سوره مبارکه البقرة: 193).

## جهاد ضوابط واحكام آن

و خداوند متعال فرموده اند:

(قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ \* وَيُذْهِبَ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ \* أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ)<sup>(1)</sup>.

ترجمه: ( ای مؤمنان ! ) با آن کافران بجنگید تا خدا آنان را با دست شما عذاب کند و خوارشان دارد و شما را بر ایشان پیروز گرداند و ( با فتح و پیروزی مؤمنان بر کافران ) سینه‌های اهل ایمان را شفا بخشد ( و بر دل‌های زخمی ایشان مرهم نهد و درد دیرینه اذیت و آزار کفار را از درون آنان بزدايد ) \* و کینه را از دل‌هایشان بردارد ( و شادی پیروزی را جایگزین آن گرداند . همه باید بدانند که ) خداوند توبه هر کس را بخواهد ( و شایسته‌اش بداند ) می‌پذیرد ( و لذا کافران می‌توانند تا دیر نشده است از کفر دست بکشند و به سوی خدا برگردند و اسلام را بپذیرند ) . خداوند آگاه ( از کار و بار بندگان ، و در قانونگذاری‌ها ) دارای حکمت فراوان است \* آیا گمان می‌برید که به حال خود رها می‌شوید ( و مورد آزمایش به وسیله جهاد و غیره قرار نمی‌گیرید ) و خداوند به مردم نمی‌شناساند کسانی از شما را که به جهاد برخاسته‌اند و بغیر از خدا و پیغمبر و مؤمنان ، دوست نزدیکی و محرم‌اسراری برای خود نگرفته‌اند ؟ خداوند از همه اعمال‌تان آگاه است ( و پاداش رفتار و کردارتان را به تمام و کمال می‌دهد).

پس جهاد یک دستور استوار است که تا به قیام قامت، و با معیت هر پیشوای از پیشوایان مسلمان ادامه دارد؛ فرقی نمی‌کند

<sup>1</sup> - سوره مبارکه التوبة: 14 - 16).

## جهاد ضوابط واحكام آن

که آن پیشوا نیکو کار و یا بدکار باشد، و این جزء عقیده مسلمانان است، زیرا علماء در کتاب های عقائد می گویند:

"جهاد در رکاب هر پیشوایی که نیکو کار و یا بدکار باشد ادامه دارد، و همواره جهاد در این امت جاری است تا اینکه در آخرش دجال را بکشند چنانکه در حدیث وارد شده است"<sup>(1)</sup>.

---

<sup>1</sup> - به حدیثی که امام ابو داود به رقم مسلسل: 2484)، تخریح کرده است، مراجعه فرمایید.

## جهاد ضوابط واحكام آن

### ضوابط جهاد

برای جهاد ضوابطی است که برخی از آنها را در این جا ذکر خواهیم کرد:

1 - باید پیش از همه به دعوت الی الله تعالی آغاز شود، پس پیش از دعوت به جنگ و کارزار آغاز نکند؛ از همین جهت نبی اکرم - صلی الله علیه و سلم - نخست مردم را به اسلام فرا می خواند، و برای شاهان روی زمین و فرمانروایان نامه می نوشت، و با آنان به جنگ آغاز نمی کرد مگر زمانی که اسلام را نمی پذیرفتند، پس آغاز دعوت به اسلام و تبلیغ مردم به سوی دین کار ناگزیری است، و آنکه اسلام را پذیرفت و وارد آن شد - الحمد لله - این همان مطلب است، و آنکه بعد از دعوت ابا و ورزید و عناد و تکبر کرد در برابرش کاری جزء جهاد در راه الله نیست.

2 - ناگزیر باید تنظیم کار های جهاد و دستور بدان از صلاحیت های ولی الامر مسلمین باشد، زیرا نبی اکرم - صلی الله علیه و سلم - او خودش مسئولیت تنظیم اردو و لشکر را داشته و خود آنها را رهبری می کرد، و برخی اوقات سرکرده های مسلمان دیگری را نیز به این کار می گماشت، و - او خودش - سریه را تنظیم می کرد، مسلمانان بدون اجازه دستور رسول خدا - صلی الله علیه و سلم - و همچنان بدون اجازه خلفاء راشدین بعد از او دست به کار زار نبرد نمی زدند، و مسئولین امور ایشان کسانی بودند که کار های جهاد در راه الله تعالی را تنظیم می نمودند، و کسی بدون دستور ایشان به جهاد نمی پرداخت، این دستور و هدایت اسلام در مورد جهاد در راه الله تعالی است.

## جهاد ضوابط واحكام آن

3 - همچنان ناگزیر است که مسلمانان باید دارای قوت و توانایی قیام بر جهاد باشند، و همواره دارای تجهیزات خاص جهادی باشند، و هر وقتی که این قوت و توانایی را نداشت باید جهاد را تا بدست آوردن قوت و توانایی لازم به تأخیر اندازند؛ از همین جهت نبی اکرم - صلی الله علیه و سلم - و اصحابش پیش از هجرت در مکه المکرمة تحت آزار و اذیت و دست درازی مشرکین قرار داشتند، و خداوند متعال پیامبرش را به به بخشش و گذشت و منتظر ماندن به امرش دستور می داد، و ایشان را در این حالت به جهاد دستور نمی داد؛ و این به خاطر ضعف و عدم توانایی ایشان بود؛ زیرا جهاد نیازمند قوت و توانایی است، خداوند متعال فرموده است:

(وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ)<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (برای ( مبارزه با ) آنان تا آنجا که می‌توانید نیروی ( مادی و معنوی ) و ( از جمله ) اسبهای ورزیده آماده سازید ، تا بدان ( آمادگی و ساز و برگ جنگی ) دشمن خدا و دشمن خویش را بترسانید ، و کسان دیگری جز آنان را نیز به هراس اندازید که ایشان را نمی‌شناسید و خدا آنان را می‌شناسد . هر آنچه را در راه خدا ( از جمله تجهیزات جنگی و تقویت بنیه دفاعی و نظامی اسلامی ) صرف کنید ، پاداش آن به تمام و کمال به شما داده می‌شود و هیچ گونه ستمی نمی‌بینید).

ولی زمانی که مسلمانان با دشمن شان بدون در نظر داشت قوت و توانایی برزنند، در این حال به سرنگونی مواجه شده و در

<sup>1</sup> - سوره مبارکه الأنفال: (60).

## جهاد ضوابط واحكام آن

نتیجه دشمن بر ایشان پیروز می شود؛ زیرا ناگزیر است که برای ایشان قوت و توانایی و تجهیزات کامل وجود داشته باشد که با دشمن برزند.

### 4 - ناگزیر از اینکه دشمن کیست که با او مبارزه شود؟

کسی که باید با او مبارزه صورت گیرد کافری است که در سر راه الله تعالی ایستاده است، و مردم را از داخل شدن در اسلام منع ساخته و به اشاعه کفر پرداخته، و با مسلمانان می رزمند، باید با چنین گروهی مبارزه صورت گیرد.

ولی کافرانی که با مسلمانان نمی رزمند و عقایدشان را نشر نمی کنند، و کفرشان فقط برای خودشان است، با چنین گروهی مبارزه نمی شوند، خداوند متعال می فرموده است:

(لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ)<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (خداوند شما را باز نمی دارد از این که نیکی و بخشش بکنید به کسانی که به سبب دین با شما نجنگیده اند و از شهر و دیارتان شما را بیرون نرانده اند. خداوند نیکوکاران را دوست می دارد).

و همچنان مسلمانان با کسانی که در عهد و پیمان شان قرار دارند مبارزه نمی کنند، زیرا آنان خون و مال شان به موجب پیمانی که میان آنان و مسلمانان اند محفوظ است، خداوند متعال فرموده است:

<sup>1</sup> - سوره مبارکه الممتحنة: (8).

## جهاد ضوابط واحكام آن

(وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ)<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (به پیمان خدا ( که با همدیگر می‌بندید ) وفا کنید هرگاه که بستید ، و سوگندها را پس از تأکید ( آنها با قسم به نام و ذات خدا ) نشکنید ، در حالی که خدای را آگاه و گواه ( بر معامله و وفای به عهد ) خود گرفته‌اید . بی‌گمان خدا می‌داند آنچه را که می‌کنید ( و پاداش و پادافره کردارتان را می‌دهد).

و نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - چنانکه در صحیح البخاری وارد شده فرموده است:

(مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَإِنَّ رِيحَهَا تُوْجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا)<sup>(2)</sup>.

ترجمه: (هرکس، فرد معاهدی (کافری که با مسلمانان، عهد و پیمان بسته است) را بکشد، بوی بهشت به مشامش نمیرسد. گفتنی است که بوی بهشت از مسافت چهل سال راه، به مشام می‌رسد).

بلکه اگر کسی به گونه اشتباه و یا خطا کافر معاهدی (هم پیمان) را بکوشد خداوند متعال در برابر این کارش پرداختن کفاره و دیتی به سان یک مسلمان برایش واجب کرده است، خداوند متعال فرموده است:

(وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَفْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَأً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ

1 - سوره مبارکه النحل: (91).

2 - این حدیث را امام بخاری در صحیحش به رقم المسلسل: (3166)، تخریج کرده است.



## جهاد ضوابط و احکام آن

مِنْ قَوْمٍ عَدُوِّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (هیچ مؤمنی را نسزد که مؤمن دیگری را بکشد مگر از روی خطا. کسی که مؤمنی را به خطا کشت باید که برده مؤمنی را آزاد کند و خون‌بهائی هم به کسان کشته پردازد مگر این که آنان درگذرند) و از دریافت خون‌بها که صد شتر است، چشم‌پوشی کنند). اگر هم کشته، مؤمن و متعلق به کافرانی بود که میان شما و ایشان جنگ و دشمنی بود، آزاد کردن برده مؤمنی دیه او است (و دیگر خون‌بهائی به ورثه کشته داده نمی‌شود). و اگر کشته، از زمره قومی بود که (کافر بودند و) میان شما و ایشان پیمانی برقرار بود (همچون اهل ذمه و هم‌پیمانان مسلمانان) پرداخت خون‌بها به کسان مقتول و آزاد کردن بنده مؤمنی دیه او است. اگر هم دسترسی (به آزاد کردن برده) نداشت باید دو ماه (قاتل) پیاپی و بدون فاصله روزه بگیرد. خداوند (این را برای) توبه (شما) مقرر داشته است، و خداوند آگاه (از بندگان خود و) حکیم است (در آنچه مقرر می‌دارد).

خداوند متعال در این جا کفارة قتل خطایی یک کافر معاهد (هم پیمان) را به سان کفارة قتل خطایی یک مسلمان قرار داده است، و همچنان مستأمن (کافری که طلب امن خواسته و به مسلمانان پناه آورده است) و او عبارت از کسی است که به اجازه و ویزا داخل شهر های مسلمانان شده و خون و مال این شخص هم در امان است.

<sup>1</sup> - سوره مبارکه النساء: (92).

## جهاد ضوابط واحكام آن

و آن کس از کفار که به اجازه ولی الامر و یا به اجازه یک مسلمان به منظور اجرای کاری آمده باشد: یا منظور شنیدن معنای اسلام و یا قرآن کریم، و یا به منظور انجام کاری که مسلمانان به آن نیازمند اند، و یا به منظور تجارت، و یا سفارت و غیره کاری های که جزء آنان کسی دیگر نمی تواند به نحو احسن اجرا کند و در این کار خیر همه مسلمانان می باشد؛ پس چنین شخصی مستأمن به حساب آمده و تهاجم بر چنین شخصی مجاز نیست، خداوند متعال فرموده است:

(وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ)<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (ای پیغمبر!) اگر یکی از مشرکان (و کافرانی که به شما دستور جنگ با آنان داده شده است) از تو پناهندگی طلبید، او را پناه بده تا کلام خدا (یعنی آیات قرآن) را بشنود (و از دین آگاه شود و راجع بدان بیندیشد. اگر آئین اسلام را پذیرفت، از زمره شما است، و اگر اسلام را نپذیرفت) پس از آن او را به محل امن (و مأوی و منزل قوم) خودش برسان (تا از خطرات راه برهد و بدون هیچ گونه اذیت و آزاری به میان اهل و عیال خویشان رود). این (پناه دادن) بدان خاطر است که مشرکان مردمان نادان (و ناآگاه از حقیقت اسلام) هستند (و چه بسا در پرتو آشنائی با اسلام، نور ایمان در دلهایشان روشن گردد).

این آیه کریمه با دستور رسول خدا - صلی الله علیه وسلم - در مورد اخراج یهود و نصاری از جزیره العرب تعارض ندارد<sup>(2)</sup>، زیرا هدف از اخراج ایشان این بود که یهود و نصاری در این

<sup>1</sup> - سوره مبارکه التوبة: (6).

<sup>2</sup> - به حدیثی که امام بیهقی (9 / 154)، تخریج کرده، مراجعه فرمایید.

## جهاد ضوابط واحكام آن

سرزمین همواره نمی توانند به عنوان باشندگان دایمی و صاحب مملکات غیر منقول بوده و نمی توانند که به پخش و نشر دین شان پردازند، تا اینکه در جزیره العرب دو دین متقابل نباشد.

و همچنان نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - از قتل راهبی که در صومعه اش قرار داشته و اذیت رسانیدن مسلمانان را ترک کرده و به عبادتش روی آورده منع فرموده است<sup>(1)</sup>.

زنان و اطفال مشرکین در جنگ کشته نمی شوند<sup>(2)</sup>؛ زیرا کفر اینها بر خودشان منتهی شده، و به غیر آنان سرایت نمی کند، برای مسلمانان مجاز نیست که این همه گروه ها را بکشند و یا با آنان مبارزه کنند؛ زیرا ضرر اینها به مسلمانان سرایت نمی کند.

---

<sup>1</sup> - به حدیثی که امام بیهقی (9 / 154)، تخریج کرده، مراجعه فرمایید.  
<sup>2</sup> - به حدیثی که امام مسلم در صحیحش به رقم المسلسل: (1767)، تخریج کرده، مراجعه فرمایید.

## جهاد ضوابط واحكام آن

هدف از جهاد در راه الله تعالى

هدف از جهاد در راه الله تعالى اعلاء كلمة الله است، نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - فرموده است:

(مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (هرکس بخاطر سرفرازی دین خدا بجنگد، این جنگ، جهاد در راه خداست).

خداوند متعال فرموده است:

(وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ...<sup>(2)</sup> = و در راه خدا بجنگید...) یعنی در طاعت و نشر دین و اعلاء كلمة الله برزمید، و هدف از جهاد مسلط شدن بر مردم و گرفتن اموال و ریختن خون شان نیست، بلکه هدف از جهاد همانا اعلاء كلمة الله سبحانه و تعالی و نشر دین او است؛ زیرا این دین برای همه بشریت است، بدین اساس جهاد رحمت و مصلحتی است برای کفار؛ زیرا آنان از دین حق پیروی کرده و خون های شان را محافظت نموده و از کفر به سوی ایمان، از تاریکی به سوی روشنایی و از گمراهی به سوی هدایت می آیند؛ از همین جهت نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - فرموده است:

<sup>1</sup> - این حدیث را امام بخاری در صحیحش به رقم المسلسل: (2810)، تخریج کرده است.

<sup>2</sup> - سوره مبارکه البقرة: (190).

## جهاد ضوابط واحكام آن

(عَجِبَ اللَّهُ مِنْ قَوْمٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فِي السَّلَاسِلِ) (1).

ترجمه: (خداوند، از قومي كه به زنجير كشيده شده اند و وارد بهشت مي شوند، تعجب مي كند).

به اين معني كه: بر عليه آنان جهاد صورت گرفته و اسير مي شوند، سپس خداوند براي شان نعمت اسلام را عنايت کرده و مسلمان مي شوند سپس وارد بهشت خواهند شد، و اگر به حالت كفر رهاي شان مي شد بدون شك وارد آتش جهنم مي شدند، پس جهاد براي مصلحت و خير خود كفار بوده، و براي نفع مسلمانان به خاطر نشر و پخش دين و كمائي كردن اجر و پاداش است، پس هر رنج و زحمتي را مسلمانان در اين راه مي بينند در آن پاداشي بزرگ نهفته است:

(وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا) (2).

ترجمه: (در جستجوي قوم (كافري كه اعلان جنگ نموده و مي كوشند از همه سو بر شما تاخت آورند) سستي مكنيد) و پيوسته در كمين ايشان باشيد و با آنان برزميد). اگر (از جنگ و جراحت) درد مي كشييد، آنان هم مثل شما درد مي كشند و رنج مي برند، (ولي فرق شما و ايشان در اين است كه) شما چيزي از خدا مي خواهيد كه آنان نمي خواهند (و آن رضاي الله و بهشت جاويدان است) و خداوند آگاه (از اعمال شما و اعمال آنان، و) حكيم است (و به هر يك از شما و ايشان سزا و جزاي كارتان را مي دهد).

1 - اين حديث را امام بخاري در صحيحش به رقم المسلسل: (3010)، تخریج کرده است.

2 - سوره مبارکه النساء: (104).

## جهاد ضوابط و احکام آن

پس مسلمانان در جهاد این همه رنج، زحمات و خطرات را متحمل نمی شوند مگر به منظور اعلاء کلمة الله و نجات بشریت، و مراد از جهاد در اسلام تشنه بودن به خون دیگران نیست، چنانکه دشمنان چنین تعبیر می کنند، و یا خون ریزی نیست بلکه هدف از جهاد مصلحت و خیر اندیشی برای بشریت است تا که در دین الله تعالی داخل شده و در نهایت نیک بخت دنیا و آخرت گردد.

این همان جهاد در راه الله عزوجل است، و اینها برخی از احکام و ضوابطش بود، پس جهاد در راه الله عزوجل یکی از بخش ها بزرگ اسلام و از اصول عقیده آن می باشد، واجب است که این به خوبی درک شود، و آنکه می گوید: در اسلامی جهادی نیست، زیرا اسلام دین رحمت و گذشت از دیگران و درک هم دیگر است، برایش می گوئیم: بلی، اسلام دین رحمت است و دین گذشت است ولی این به سر جایش، و اگر چیزی از جایش تغییر کند به ضدش مبدل می شود.

گذاشتن بخشش به جای انتقام از روی بزرگواری

همانند گذاشتن انتقام به جای بخشش مضر است<sup>(1)</sup>.

اسلام دین رحمت، و دین گذشت، و دین خیر خواهی است، ولی معنایش این طور نیست که جهاد ترک شود، بلکه جهاد خود رحمتی برای مردم است تا اینکه آنان را از کفر و شرک و ستم طاغوت ها و پرستش آنها رهایی بخشد، و آنان را فقط برای پرستش خداوند یکتا و بی شریک آزاد نماید، و چه اندازه جهاد

<sup>1</sup> - ووضع الندی فی وضع السیف بالعلي === مضر کوضع السیف فی موضع الندی.

## جهاد ضوابط و احکام آن

برای مسلمانان در زمان رسول الله - صلی الله علیه وسلم - مثمر بود، و بعد از وفاتش - صلی الله علیه وسلم - برای بشریت ثمر بخش تمام شد، و خداوند متعال توسط این جهاد بود که ملت ها و نسل های را از کفر و آتش جهنم نجات بخشید، و نسل های را به وجود آورد که پیشوایان اسلام در علم و جهاد گردید در حالی که آنها پیش از جهاد از قبیل کفار و اشرار به حساب می آمدند، و بعد از جهاد در راه خداوند متعال از بهترین مردم در علم و عمل و دیانت و پرهیزگاری گشتند، و اگر اینها به همان حالت شان گذاشته می شد و جهادی در مقابل شان صورت نمی گرفت بدون شک بر کفر و شرارت خود باقی می ماندند و سرنوشت شان به آتش جهنم منتهی می شد، (نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ<sup>(1)</sup>) = اگر دانا بودند می فهمیدند که آتش دوزخ بسیار گرمتر و سوزانتر ( از گرمای تابستان و از همه آتشیهای جهان ) است).

پس این همان جهاد در راه الله تعالی است، و جهاد کشتن مردمان بی گناه نیست، و یا تجاوز و هجوم بر کفار معاهد (هم پیمان) و کفار مستأمن (کسی که با اذن و اجازه وارد شده است) نیست، و یا جهاد لجام گسیخته ی که هر کسی سلاحی بدون در نظر داشت ضوابط و اطاعت اولی الامر مسلمانان برگیرد، نیست، و این همان خون ریزی حرام است که هیچ فایده بر آن مرتب نمی شود، بلکه ضرر های انگفتی را ببار خواهد آورد، و چهره اسلام را مکدر می کند، این در حالی است که جهاد در راه الله تعالی چهره اسلام را زیبا نمایان می کرد؛ از همین جهت کفار از این عملکردی که جهال به نام جهاد انجام می دهند دلیلی بر علیه اسلام جستته تا چهره آن را مکدر ساخته و آن را به عنوان دین دهشت و وحشتگری معرفی نمایند؛ زیرا این گروه ها به ضوابط درست

<sup>1</sup> - سوره مبارکه التوبة: (81).

## جهاد ضوابط واحكام آن

جهاد كه زييائي بخش اسلام، و فرجامش خير و رحمت براي بشريت است، پايبند نبودند، خداوند متعال فرموده است:

(وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ)<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (اي پيغمبر!) ما تو را جز به عنوان رحمت جهانيان نفرستاده ايم).

و زماني كه رسول خدا - صلى الله عليه و سلم - رحمتي براي جهانيان بوده هر آينه جهاد در اه خدا سبب نجات بشريت از هلاكت شان به سوي ايمان، علم و بهشت و نجات از آتش جهنم خواهد بود.

پس معنای گذشت هم اين نيست كه ما جهاد را ترك كنيم، تولى و تبرا را ترك كنيم، امر بالمعروف و نهى از منكر ترك كنيم، و كفار، مشركين و مفسدين روى زمينى كه به فساد كارى مشغول اند رها کرده، تا به نشر كفر و بى دينى بپردازند.

اين بود همه ي آنچه گذشت.

و أسأل الله - سبحانه و تعالى - بأسمائه و صفاته و أن يعلي كلمته، و أن ينصر دينه، و أن يرزقنا وجميع المسلمين الفقه في دين الله، و أن يقينا شر الفتن، و أصحاب الفتن و الشبهات و الضلالات، اللهم أرنا الحق حقاً و ارزقنا اتباعه، و أرنا الباطل باطلاً و ارزقنا اجتنابه و لا تجعله ملتبساً علينا فنضل، اللهم أصلح ولاة أمورنا، و اجلعهم هداة مهتدين غير ضالين و لا مضلين، اللهم أصلح بطانتهم، اللهم أصلح بطانتهم و جلساءهم مستشاريهم و من حولهم، اللهم أبعدهم عن بطانة السوء و المفسدين، اللهم أصلح ولاة أمور المسلمين في

<sup>1</sup> - سوره مباركه الانبياء: (107).



## جهاد ضوابط واحكام آن

كل مكان، اللهم ولي علينا خيارنا، وأكفنا شر شرارنا، ولا تسلط علينا بذنوبنا من لا يخافك ولا يرحمنا، اللهم علمنا ما جهلنا، وانفعنا بما علمتنا، وأجعله حجة لنا لا علينا، اللهم صل وسلم على عبدك ورسولك بينا محمد، وعلى آله وأصحابه أجمعين.

## جهاد ضوابط واحكام آن

### سوالات

سؤال: آیا زمانی که دشمن به کشوری از کشور های اسلامی تجاوز کند آیا برای جهاد دفاعی انتخاب پرچمدار و پیشوا شرط است و یا هر کسی مستقلانه از جان، مال و آبروی خویش دفاع نماید؟

جواب: دفاع در برابر شخص مهاجم به دو گونه است:

1 - تهاجم بر روی یک فرد صورت گرفته، در این جا آن کسی که مورد تهاجم قرار گرفته می تواند در برابر مهاجم ایستاده شده و از جان، آبروی و مال خویش دفاع کند.

2 - تهاجم بر گروهی از مسلمانان است، پس دشمنی که از آسایش ترسیده می شوند به گونه ناگاه مسلمانان را را غافل گیر کرده و هجوم آورد، و برای مسلمانان هم ممکن نبود که به اولی الامر مراجعه کنند در این هنگام باید در برابر این دشمن جهاد کنند؛ زیرا آنان در این حالت در حکم مأذون قرار می گیرند؛ زیرا این حالت، حالت ضرورت است، تا جای می توانند جهاد کنند که از شر دشمن خویش را وقایه کنند، ولی وقتی که برای شان ممکن بوده که به اولی الامر مراجعه کنند، پس برای شان مجاز نیست که بدون اذنش جهاد نمایند.

## جهاد ضوابط واحكام آن

سؤال: در آن جا کسانی اند می گویند: سفارت های کشور های غیر اسلامی چاپلوسی و پشتیبانی از آنان پنداشته می شود، پس حکم این قول چیست؟

جواب: این سخن بیهوده و سخن یک نادان است، سفارت ها و مراسلات میان اولی الامر و میان دولت ها کاری است که از زمان رسول خدا - صلی الله علیه وسلم - وجود داشته، همواره نمایندگان مشرکین نزد رسول الله - صلی الله علیه وسلم - برای مذاکره می آمدند، طوری بر ایشان وارد می شدند در حالی که مبارک - علیه الصلاة والسلام - داخل مسجد بود و روی موضوعات مطروجه با هم مذاکره می کردند، و - نماینده گان کفار - آنچه را به خاطرش فرستاده می شدند برای - نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - می رسانیدند، این چیزی است که در اسلام آمده است، و این موالات و دوستی با کفار به حساب نمی آید، پس سفارت ها هم از همین قبیل است.

سؤال: کشور های غربی که در آنها مراکز اسلامی وجود دارد، آیا ممکن است که با آنان مبارزه کنیم در حالی که آنان دعوت اسلامی را در کشور های شان اجازه می دهند؟

در محاضره پیشتر ذکر شد که جهاد جزء به دستور ولی الامر عمومی مسلمانان درست نیست و دستور به جهاد از صلاحیت های مراکز اسلامی نیست.

سؤال: چه زمانی جهاد برای هر مسلمان فرض عین گردیده، و آیا همه مسلمانان برای جهاد بیرون شوند، و آیا در جهادی که فرض عین باشد باید از ولی الامر مسلمین هم اجازه گرفته شود؟

جواب: جهاد به دوگونه است:

## جهاد ضوابط واحكام آن

گونه اول: جهاد به عنوان فرض کفایه، و آن عبارت از غزوة و یا طلب جهاد است، و این فرض کفایه است، زمانی که به اندازه کافی افراد در آن شرکت کند گناه از گردن باقی مانده ساقط می شود، و در حق باقی مانده به گونه سنتی که از بهترین عبادت های نافله الله سبحانه و تعالی فضیلت بیشتر داشته باشد باقی می ماند.

گونه دوم: جهادی که بر هر مسلمانی فرض عین است که توانایی جهاد را در سه حالت داشته باشد:

حالت اول: زمانی جهاد فرا رسد، و زمانی که نبرد فرا رسد و او بر نبرد توانایی داشته باشد پس باید در این حالت به گونه شکست ناپذیر برزمد، خداوند متعال فرموده است:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ \* وَمَنْ يُوَلَّهُمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَى فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (ای مؤمنان! هنگامی که با انبوه کافران (در میدان نبرد) روبرو شدید، بدانان پشت نکنید (و فرار ننمائید) \* هرکس در آن هنگام بدانان پشت کند و فرار نماید - مگر برای تاکتیک جنگی یا پیوستن به دسته‌ای - گرفتار خشم خدا خواهد شد و جایگاه او دوزخ خواهد بود، و دوزخ بدترین جایگاه است).

و نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - فرار در هنگام جهاد را از بزرگترین گناهان کبیره به حساب آورده است<sup>(1)</sup>.

<sup>1</sup> - سوره مبارکه الأنفال: 15 - 16).

## جهاد ضوابط واحكام آن

حالت دوم: زمانی که دشمن شهری را محاصره کند، جهاد در رکات اولی الامر برای کسی که توانایی مبارزه و دفاع از شهر و از آبروی مسلمانان را داشته باشد فرض عین گردیده است، در این حالت هر کسی که برای تنظیم و ترتیب جهاد بر پا می خیزد او اولی الامر بوده و این کارزار شان جهاد دفاعی به حساب می آید.

حالت سوم: زمانی که ولی الامر شخص معینی را به جهاد و نبرد دستور دهد برای آن شخص اطاعت واجب می باشد، خداوند متعال فرموده است:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَنْفَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ...)(2).

ترجمه: (ای مؤمنان! چرا هنگامی که به شما گفته می شود: ( برای جهاد ) در راه خدا حرکت کنید ، سستی می کنید و دل به دنیا می دهید؟...).

و نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - می فرماید:

(وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا)(3).

ترجمه: (و هرگاه، دعوت به جهاد شدید، جهاد کنید).

---

1 - به حدیثی که امام بخاری به رقم المسلسل: (2766)، تخریح کرده است، مراجعه فرمایید.

2 - سوره مبارکه التوبه: (38).

3 - این حدیث را امام بخاری در صحیحش به رقم المسلسل: (1834)، تخریح کرده است.

## جهاد ضوابط و احکام آن

سؤال: حکم کسانی که کفار معاهد (هم پیمان) را در این کشور و در دیگر کشور های اسلامی می کشند چیست؟ و چگونه حکم می شود در باره کسانی که جان های خود را در این راستا انفجار داده آیا این جزء خود کشی به حساب می آید؟

جواب: این همان انتحار است، و این خود کشی است که جایز نمی باشد، کشتار مسلمانان، کفار معاهد و کفار مستأمن، همان تجاوز، ظلم و پیمان شکنی به حساب می آید.

سؤال: آیا در آن جا کتابی کامل در مورد احکام جهاد، فرقی نمی کند که از متقدمین و یا از متأخرین باشد، وجود دارد که طلاب علم به خواندنش توصیه شود؟

جواب: - در مورد احکام جهاد - کتاب های زیادی است، و بزرگترین کتاب در این باره کتاب الله تعالی و تفاسیرش، و احادیث پیامبرش - صلی الله علیه وسلم - و شروحاتش می باشد، در اینها به گونه شامل و کامل از امور و قوانین جهاد بحث صورت گرفته است، و در آن جا کتاب های هم تألیف شده است، هر کتاب فقهی، و هر کتاب عقیدتی در آن بابی است که به (باب الجهاد = باب احکام جهاد) مسمی شده است، و آن باب در کتاب های فقهی بعد از بخش عبادات پیش از کتاب البیوع قرار دارد.

## جهاد ضوابط واحكام آن

سؤال: زمانی که اولی الامر با گروهی می جنگد و کسی در رکاب او جنگیدند، آیا این کار ا. جهاد پنداشته شده یعنی فرقی نمی کند که این گروهی علیه او جنگ صورت گرفته از خوارج، یا قطاع الطريق و یا مردمان مسلمان دیگری که ولی الامر به نبردشان دستور صادر کرده، باشند؟

جواب: جهاد عبارت از هر نبردی است که الله تعالی و رسولش - صلی الله علیه وسلم - به آن دستور داده باشد، خداوند متعال به جنگ در مقابل باغی ها دستور داده اند که فرموده اند:

(وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ...) (1).

ترجمه: (هرگاه دو گروه از مؤمنان با هم به جنگ پرداختند، در میان آنان صلح برقرار سازید. اگر یکی از آنان در حق دیگری ستم کند و تعدی ورزد (و صلح را پذیرا نشود)، با آن دسته‌ای که ستم می‌کند و تعدی می‌ورزد بجنگید تا زمانی که به سوی اطاعت از فرمان خدا برمی‌گردد و حکم او را پذیرا می‌شود...).

همچنان با خوارج، نبی اکرم - صل الله علیه وسلم - به نبرد در مقابل آنان دستور داده اند<sup>(2)</sup>، و صحابه نیز با آنان جنگیدند، و همچنان با قطاع الطريق؛ زیرا آنان جزء باغی ها به حساب می آیند، و آنان خللی را در امنیت وارد می کنند، و همچنان فساد کاران روی زمین، جنگ در برابر هر یک از این گروه ها جهاد

1 - سوره مبارکه الحجرات: (9).

2 - به حدیثی که امام بخاری در صحیحش به رقم المسلسل: (4351)، تخریج کرده، مراجعه فرمایید.

## جهاد ضوابط واحكام آن

در راه الله تعالى به حساب می آید؛ زیرا در این کارزار بر طرف کردن آسیب از پیش روی مسلمانان است.

**سؤال:** حکم جهاد در کشور های اسلامی که مورد تاخت و تاز قرار گرفته مانند عراق و غیره، چیست؟ و آیا هنگام پیش شدن هر تهاجمی بر کشور های اسلامی ما مکلف به جهاد هستیم؟

**جواب:** ما پیشتر ذکر کردیم در هر جهادی ما ناگزیر از تنظیم و سازمان دهی هستیم، و ولی الامر عمومی مسلمانان مسئولیت رهبری چنین جهادی را به عهده دارد، پس هر چیزی که از این دایره خارج شود جزء جهاد در راه الله تعالى به حساب نمی آید؛ بلکه این جزء لجام گسیختگی است فرقی نمی کند در هر کشوری که باشد، من کشور خاصی را مشخص نمی گویم، ولی این ضوابط ذکر شده صلاحیت تطبیق در هر زمان و مکانی را دارد.

**سؤال:** در مغز های برخی جوانان افکار ویرانگری نسبت به جهاد و چیز های دیگر وجود دارد، پس آیا برای شان نصیحت و ارشادی دارید، و در این مورد به کدام علماء مراجعه شود؟

**جواب:** آموختن علم در نزد اهل علم برای این ها واجب است، زیرا این ها از پیش خود و یا از جهالی همانند خود شان و یا از گمراهان، فرا گرفته است، برای شان واجب است که تعلیمات سیستماتیک بیاموزند، و یا تعلیماتی که در مسجد ها نزد علماء جریان دارند بیاموزند، تا حق و باطل را شناخته و شبهاتی را که جهال و گمراهان اشاعه می کنند بر طرف نماید؛ در این مورد ناگزیر از تعلیم علم مفید از نزد علمای ربانی هستیم، چه در حلقات درسی رسمی و یا در حلقات مساجد نزد علمای معروف به علم و تقوی.



## جهاد ضوابط و احکام آن

سؤال: در آن جا شبهه پیرامون جهاد وجود دارد و آن فرموده الله تعالی است: (لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ<sup>(1)</sup>) = اجبار و اکراهی در (قبول) دین نیست)، چگونه میان این آیه و جهاد می توان جمع کرد؛ طوری که کفار و گمراهان منتسب به اسلام جهاد را اکراه در دین می پندارند، و آن را در تضاد با این آیه می خوانند، پس پاسخ به این شبهه آنها چگونه خواهد بود؟

جواب: الحمد لله جهاد در راه الله به خاطر اکراه در دین نیست، و نه کسی را به داخل شدن در دین وادار می کند؛ زیرا انسان بدون پذیرش دورنی با قناعت داخل اسلام شده نمی تواند، و نه کسی هرگز توانایی قناعت و وادار کردن او را دارد، و هیچ کسی بر ایمان و اسلام آوردن اجبار نمی شود، خداوند متعال فرموده است:

(...أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ<sup>(2)</sup>) = آیا تو (ای پیغمبر!) می خواهی مردمان را مجبور سازی که ایمان بیاورند؟ (این کار نه صحیح و سودمند است و نه از دست تو ساخته است).

ولی اگر کسی کفر را اختیار کرده و مردم به آن دعوت کند و با مسلمانان در این مورد رزمید، در مقابل چنین شخصی نبرد صورت گرفته تا شرش از سر مسلمانان کم شود، نه به خاطر اجبار کردن او بر داخل به دین.

1 - سوره مبارکه البقرة: (256).

2 - سوره مبارکه یونس: (99).

## جهاد ضوابط واحكام آن

**سؤال:** نظر شما در مورد فرق گذاشتن میان جهاد و قتال چیست؟ آیا این فرق گذاری درست است؟

**جواب:** قتال از جهاد عام تر است، برخی اوقات قتال حق و برخی اوقات باطل و فتنه است، ولی جهاد را ما نمی توانیم جهاد بنامیم مگر وقتی که شرعی و مطابق ضوابط آن باشد.

**سؤال:** در این عصر حاضر فلسطین را چگونه آزاد کنیم؟

**جواب:** زمانی که نزد مسلمانان قوت و آمادگی تحت رهبری واحد اسلامی باشد؛ در این اوقات امکان می رود که با این کار بتوانیم فلسطین و دیگر کشور های اسلامی را آزاد کرد، ولی شخصی که از اسلام جزء نامش را نمی شناسد، و او می خواهد جهاد کند در حالی که نماز خواندن و روزه گرفتن را به جای نمی آورد، و فقط به نامش که مسلمان است اکتفاء کرده، پس این گونه افراد مجاهد نیست، و گروه های مختلفی که رهبریت واحد مسلمان ندارند، آنان مجاهد به حساب نمی آیند و ممکن نیست که دست آورد مفیدی را محقق سازند.

**سؤال:** قلب های مان مشتاق جهاد در راه الله است، و کار برای مان طولانی شده، - خداوند متعال در وجود تان برکت دهد - پس چه کار باید کرد؟

**جواب:** همه از خداوند متعال به خواهید که اسلام و مسلمانان را در همه جا نصرت عنایت فرماید، و اینکه پرچم جهاد را بر افراشته داشته باشد، همواره خطباء تا چند وقت پیش و حتی ممکن است اکنون در خطبه های شان دعا می کردند: بار الها پرچم جهاد را بر افراشته داشته باش!، و از خداوند می خواستند اینکه پرچم جهاد را بر افراشته داشته باشد.

## جهاد ضوابط واحكام آن

**سؤال: دفاع در مقابل حمله کننده چطور بوده و حکمش چیست؟**

**جواب:** دفاع در مقابل شخص حمله کننده واجب است، وقتی که کسی بر جان، یا بر مال و یا بر ناموس تان حمله می کند در این حالت باید دفاع کرد، و اگر او را کشتی بدون شک او در جهنم است، و اگر شما کشته شدید در بهشت خواهید بود، و چنانکه در حدیث وارد شده است شهید خواهید بود<sup>(1)</sup>، مگر زمانی که وقت فتنه باشد، در صورتی که این حمله در هنگام فتنه در میان مسلمانان رخ دهد، پس در این حالت اگر خود را از دفاع در برابر حمله کننده باز دارید به خاطر دفع فتنه و خون ریزی بهتر خواهد بود.

**سؤال: نظر شما در مورد کسی که می گوید: در آن جا جهادی با شمشیر - در عصر کنونی - نیست، فقط دعوت کافی است، به خاطر پیوستن به معاهداتی که در ملل متحد و در جای دیگر انعقاد شده است، نظر شما در این مورد چیست؟**

**جواب:** خداوند متعال جهادی که مشروع گردانیده، ملل متحد نمی تواند آن را لغو نماید، ولی ناگزیر از وجود شرایط و ضوابط جهاد است، وقتی شرایط و ضوابطش تکمیل شد هیچ کسی از بشر نمی تواند شرایط هر طوری که باشد آن را ملغی نماید.

---

<sup>1</sup> - حدیثی را که امام مسلم در صحیحش که به رقم المسلسل: (141)، تخریج کرده، مراجعه فرمایید.

## جهاد ضوابط واحكام آن

**سؤال:** چگونه میان قضیه ابو جندل - رضي الله تعالى عنه - و میان شرط بودن امیر در جهاد فرق گذاشت؟

**جواب:** ابو جندل در قبضه کفار قرار داشت و می خواست خود را از چنگ کفار رها کند، ولی شرط بودن امیر در جهاد در صورتی است که تحت ولایت از امراء مسلمانان باشد، ناگزیر از سمع و طاعت و ناگزیر از جهاد تحت پرجم وی است، ولی وقتی در چنگ کفار باشد به هر وسیله که خود را رها کند برایش مجاز است.

**سؤال:** آیا ترک جهاد از گناهان کبیره است، و آیا کسی که آن را انکار کند کافر می شود؟

**جواب:** ترک جهاد با وجود قدرت بر انجام آن از گناهان کبیره به حساب می آید، و اما کسی که انکارش کند پس اگر این شخص جاهل و تأویل کننده باشد، معذور به جهش است، ولی به خطاکاری و گمراهی حکم می شود، ولی نظر به جهل و عدم درک او از این کار کافر گفته نمی شود.

**سؤال:** آیا جهاد بدون اجازه والدین جایز است، و برای چی؟

**جواب:** ناگزیر در جهاد کردن از والدین اجازه خواسته شود، مگر در حالت جهاد دفاعی که فرض عین گردد در این صورت اجازه والدین شرط نیست، ولی در صورتی که جهاد فرض کفایه باشد ناگزیر از اجازه والدین است؛ زیرا شخصی نزد نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - آمده و می خواست که به گردان های جهادی بپیوندد نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم برایش فرمود:

## جهاد ضوابط واحكام آن

(أَحْيُ وَالِدَاكَ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ)<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (آیا پدر و مادرت زنده هستند؟ گفت: بلی، پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - فرمود: جهاد شما این است که به پدر و مادرت خدمت کنید).

**سؤال: آیا شیطان در مجرای خون فرزند آدم حتی در امور شبهات هم جاری می شود؟**

جواب: بلی، در مجرای خون فرزند آدم جاری می شود<sup>(2)</sup>، در همه امور شرعی، شبهات و شهوات و غیره این ها همه از دست برد های شیطان است.

**سؤال: آیا حکام مسلمان در ترک جهاد در راه الله گنهگار می شود، و آیا این گناه شان به ملت و رعیت هم تاثیر دارد؟**

جواب: زمانی که بر جهاد در راه الله تعالی قدرت نداشته باشند گناهی بر ایشان نیست، بلکه گناه جای است که توانایی نداشته دست به جهاد بزنند، ولی زمانی که آنان توانایی داشته و دست از جهاد بر می دارند در این صورت گناه بزرگی بر ایشان خواهد بود.

---

1 - این حدیث را امام بخاری در صحیحش به رقم المسلسل: 138، تخریج کرده است.

2 - این حدیث را امام بخاری در صحیحش به رقم المسلسل: 2038، تخریج کرده است.

## جهاد ضوابط واحكام آن

**سؤال:** چرا امروز مردم از ذکر جهاد خجالت می کشند، و آیا در این زمان جهاد عیب پنداشته می شود، و آیا کسی که در مورد جهاد طعنه می زنند گنهکار پنداشته می شود؟

**جواب:** - الحمد لله - مسلمانان از ذکر و تعلیم جهاد خجالت نمی کشند، و در مساجد ومدارس و دانشکده ها و انستیتوت های شان بدون اینکه از ذکر، تعلیم وتعلمش خجالت بکشند آن را می آموزند، زیرا جهاد اصلی از اصول عقیده شان است.

**سؤال:** آیا در این عصر حاضر ما جهادی مطابق شریعت یافت می شود؟

**جواب:** چنانکه پیشتر ذکر کردم زمانی که جهاد و پرچم بر پا شود؛ و ولی الامر مسلمانان آن را تنظیم کند این جهاد مطابق شریعت است، ولی زمانی که بدون اجازه ولی الامر باشد، این کار جزء احساسات شخصی افراد، و یا به خواست برخی از گروه های که تحت پرچم ولی الامر داخل نیستند باشد، در این صورت این کاری است که جواز ندارد، این جزء جهاد به حساب نمی آید بلکه جز لجام گسیختگی محسوب می شود.

**سؤال:** در آن جا برخی از مبلغین بسان برخی از گروه ها برای خود امیر تعیین کرده و سپس در این مورد با او بیعت می کنند، و با او برای دعوت و دیگر کار ها بیرون می شوند، آیا این کار اینها حرکتی به سوی بیعت پنداشته می شود؟

**جواب:** در آن جا هیچ بیعتی اعتبار ندارد مگر برای ولی الامر، بلکه بیعت فقط برای ولی الامر مسلمانان است.

## جهاد ضوابط واحكام آن

**سؤال:** دانش جهاد بر پشتوایان مسلمانان منحصر است، پس چی زمانی برای جهاد بر پا خواهند خواست در حالی که مسلمانان به چنین وضعیتی قرار دارند؟

**جواب:** جهاد را بر پا خواهند کرد آنگاه که مسلمانان توانایی و قوت لازم را بر جهاد کردن را بیابند، و این کار بر خداوند متعال دشوار نیست در صورتی که مسلمانان نیت ها و مقاصد شان را درست کنند و برای جهاد در راه الله آمادگی لازم را بر گیرند.

**سؤال:** برخی از علماء یافت می شود که جوانان را نصیحت می کند که به جهاد در عراق اشتراک نماید، و می گویند: این جهاد دفاعی است و یاری رسانیدن مسلمانان آن جا ضرور است، پس نظر شما چیست؟

**جواب:** شما تحت ولایت یک ولی الامر مسلمان در شهر های مسلمان هستید، و در چنین مسائلی جزء از ولی الامر خویش از هیچ کسی دیگر اطاعت نکنید، پس این کار از صلاحیت های ولی الامر به حساب می آید.

**سؤال:** تطبیق جهاد در اسلام چند مرحله دارد؟

**جواب:** همان طوری که می دانید جهاد چند مرحله را سپری کرده است، چنانکه ابن القیم - رحمه الله - در زاد المعاد ذکر کرده است(1):

مرحله اول - روزی که مسلمانان در مکه بودند جهاد ممنوع بود، و خداوند متعال همواره نهی شان می کرد و برای شان می فرمود:

<sup>1</sup> - (3 / 69).

## جهاد ضوابط واحكام آن

(... كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ...) (1).

ترجمه: (... وقت جهاد فرا نرسیده است؛) دست از جنگ بردارید و نماز را برپا دارید و زکات مال بدر کنید (در ظاهر شتاب می‌کردند و گوششان به کسی بدهکار نبود ...).

و رسول خویش - صلی الله علیه وسلم - را به بخشش، گذشت و روی گردانی از کفار دستور می‌داد.

مرحله دوم: زمانی که مسلمانان به مدینه منوره هجرت کردند برای آنان اجازه نبرد داده شد نه دستور به آن، خداوند متعال فرموده است:

(أَنْزَلَ لِلَّذِينَ يُقَاتِلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ) (2).

ترجمه: (اجازه (دفاع از خود) به کسانی داده می‌شود که به آنان جنگ (تحمیل) می‌گردد، چرا که بدیشان ستم رفته است) و آنان مدت‌های طولانی در برابر ظلم ظالمان شکیبایی ورزیده‌اند و خون دل خورده‌اند) و خداوند توانا است بر این که ایشان را پیروز کند).

مرحله سوم: - به جهاد - دستور داده شدند در مقابل کسانی که با آنها می‌رزمیدند، خداوند متعال فرمود:

(وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ) (3).

1 - سوره مبارکه النساء: (77).

2 - سوره مبارکه الحج: (39).

3 - سوره مبارکه البقرة: (190).



## جهاد ضوابط و احکام آن

ترجمه: (و در راه خدا بجنگید با کسانی که با شما می‌جنگند. و تجاوز و تعدی نکنید. (شما جنگ‌افروزی نکنید و بیگناهان و بی‌خبران و زنانی که نمی‌جنگند، و کودکان و پیرمردان و بیماران و امان‌خواهان را نکشید و خانه‌ها و کشتزارها را ویران نسازید). زیرا خداوند تجاوزگران را دوست نمی‌دارد).

مرحله چهارم: به گونه مطلق به جهاد دستور داده شدند، خداوند متعال فرموده است:

(فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَحْصِرُوا لَهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ...<sup>(1)</sup>).

ترجمه: (هنگامی که ماه‌های حرام (که مدت چهار ماهه امان است) پایان گرفت، مشرکان (عهدشکن) را هر کجا بیابید بکشید و بگیرید و محاصره کنید و در همه کمینگاه‌ها برای (به دام انداختن) آنان بنشینید...).

و این دستور بعد از هجرت صورت گرفت هنگامی که مسلمانان قوی شدند و کارهای شان سازمان یافته شده و توانایی جهاد را پیدا کردند، خداوند متعال ایشان را به جهاد دستور دادند.

<sup>1</sup> - سوره مبارکه التوبة: (5).

## جهاد ضوابط واحكام آن

سؤال: بر هيچ مسلمانی آنچه كه امروز بر مسلمانان در اكثر كشور های اسلامی از قبیل اشغال، تخریب و كشتار می گذرد پوشیده نیست، پس وجیبه مسلمانان در برابر آنچه می گذرد چیست؟

جواب: معالجه كردن این كار، به اندازه ممكن و توان از طریق مذاكرات با كفار و جلوگیری كردن شرشان از سر مسلمانان واجب است.

سؤال: برخی از مسلمانان برای هك كردن برخی از سایت های الكترونی دشمنان الله از قبیل یهود و نصارا و غیره گروه های گمراه بر پا خواسته اند و این تهاجمات الكترونیکی سبب از بین بردن معلومات و محتویات این سایت ها شده و خسارت های انگفت مالی و معنوی را برای مسئولین این سایت ها داشته برخی ها این كار را جهاد الكترونی می خوانند، نظر شما در این مورد چیست؟

جواب: این كار برای كفار ضرری را وارد نمی كند؛ زیرا نزد شان توانایی و امكانات باز یافت اینها وجود داشته كه بواسطه آن می توانند به سرعت این خلل را جبران كنند، سپس به منظور آسیب رسانیدن بر مسلمانان یورش می برند، و این كار نادرست است، و هیچ بدی را از مسلمانان دفع نمی كند.

سؤال: من خواستم كه به مدینه منوره برای زندگی كردن انتقال كنم، و یکی از نزدیکانم گفت: برایم هزار ریال دهید تا شما را منتقل نمایم، آیا این كار درست است؟

جواب: یعنی می خواهید كه وظیفه ات را نقل دهید، با وظیفه اش می خواهد به مدینه انتقال كند و کسی از او مبلغی پول

## جهاد ضوابط واحكام آن

خواستہ کہ تا انتقالش دهد، این رشوت است، و درست نیست، و یا این کہ واسطہ شدن است، در این صورت نیز درست نیست کہ در واسطہ شدن از برادر مسلمانان چیزی بخواهید؛ زیرا ہمکاری با برادر مسلمان کار خیری است کہ فقط برای پاداش آخرت باید انجام شود. نبی اکرم - صلی اللہ علیہ وسلم - فرمودہ است:

(مَنْ شَفَعَ لِأَخِيهِ شَفَاعَةً فَأَهْدَى لَهُ هَدِيَّةً فَقَبِلَهَا فَقَدْ أَتَى بَاباً عَظِيماً مِنْ أَبْوَابِ الرَّبِّ) (1).

ترجمہ: (ہرکس برای برادرش شفاعتی و التماسی کند و در مقابل آن ہدیہ ای بگیری، در واقع وارد یکی از ابواب بزرگ ربا شدہ است).

**سؤال:** در آن جا از علماء کسانی اند کہ می گویند: ہمہ ما در مورد کوتاہی و زلتی کہ در برابر جہاد فلسطین مرتکب شدہ ایم گنہکاریم، پس نظر شما چیست؟

جواب: اگر این کار را ما با وجود توانایی و قدرت کردہ باشیم ہمہ ما گنہکاریم، و اگر ما بر آن قدرتی نداریم گنہکار نیستیم.

**سؤال:** آیا جہاد جزء اصول عقیدتی بہ حساب می آید؟

جواب: بلی، جہاد را برخی از علماء جزء ارکان دین قرار دادہ و بہ خاطر تبارز اهمیت و مکانتش در دین آن را از اصول عقیدہ نیز بہ حساب آورده است.

<sup>1</sup> - این حدیث را امام ابو داود در سننش بہ رقم المسلسل: (3541)، تخریج کردہ است.

## جهاد ضوابط واحكام آن

سؤال: کتابی را تحت عنوان (دحض الزیغ والارتیاب عن دعوة الشيخ محمد بن عبد الوهاب) خواندم، در حالی که در این کتاب رد بر فرحان مالکی است، از شما نقل شده که شما از این کتاب و تقدیم آن برائت نمودید، پس آیا این درست است؟

جواب: من به یاد ندارم که چنین کتابی را دیده و یا بشناسم و یا حتی صاحبش را بشناسم، ولی فرحان مالکی در مورد شیخ و دعوتش سخنانی نادرست زده است و الحمد لله بر این گفته هایش پاسخ های زیاد داده شده است.

سؤال: فرموده خداوند متعال: (وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ<sup>(1)</sup>)، آیا این آمادگی باید از طرف اولی الامر باشد، یا هر شخصی می تواند خود آمادگی بگیرد؟

جواب: در این شکی نیست که این خطاب به مسئولین امور است؛ زیرا آنان اند که مالک آمدن ساختن لشکر اند، و صلاحیت اجازه جهاد را به دست دارند.

سؤال: یکی از خطباء در خطبه نماز جمعه خویش از برخی فرایضی که انجام آنها بر مسلمانان کمی شوار است یاد آوری می کرد و می گفت: باید همه دین را انجام دهید و یا همه آن را رها کنید، آیا به کار بردن این جمله درست است؟

جواب: در این مورد تفصیلاتی وجود دارد، اینکه همه دین را به عمل گیرید، یعنی همه واجبات و فرایض را به اندازه توانای خویش بر گرفته و چیزی را فرو نگذارید، ولی آنچه را که از آن

---

<sup>1</sup> - سوره مبارکه الأنفال: (60)، ترجمه: (برای ( مبارزه با ) آنان تا آنجا که می‌توانید نیروی ( مادی و معنوی ) آماده سازید).

## جهاد ضوابط واحكام آن

عاجز مانندید از دوش شما ساقط می شود، خداوند متعال فرموده است:

(لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا)<sup>(1)</sup>.

ترجمه: (خداوند به هیچ کس جز به اندازه توانائیش تکالیف نمی کند) و هیچ گاه بالاتر از میزان قدرت شخص از او وظائف و تکالیف نمی خواهد).

و همچنان اگر سنت ها و مستحبات را ترک کردید برای شما چیزی نیست و گفته نمی شود: شما همه دین را ترک کردید، چون شما کار های مستحب و مندوبی را ترک کردید، هر چند در این مورد نیز تفصیلاتی وجود دارد.

سؤال: آیا جهاد صلاح الدین ایوبی جهادی پنداشته می شود که به آن اقتدا کرد؟

جواب: جهاد صلاح الدین ایوبی - رحمه الله - جهادی بزرگ در اسلام است؛ زیرا او مسجد بیت المقدس از لوٹ صلیبی ها پاک سازی کرد؛ او یکی از پیشوایان مسلمانان و مجاهدین در راه الله تعالی به حساب می آید.

<sup>1</sup> - سوره مبارکه البقرة: (286).

## جهاد ضوابط واحكام آن

سؤال: کسی که در حالت طهارت جورابی را پوشیده، و بعد از آن نیت مسح را نکرده، آیا برایش مسح کردن بعد از انتقاض وضوء جایز است با وجود این که می داند این را در حالت طهارت پوشیده است؟

جواب: از جمله شرایط مسح بر خفین این نیست که هنگام پوشیدن نیت مسح را بکند، پس زمانی که جوراب ها را در حالت طهارت پوشید بر آنها به شرط این که تمام پای ها پوشانیده باشد مسح کند هر چند در هنگام پوشیدنش این را نیت نکرده باشد.

سؤال: آیا جهاد علیه نفس بهتر از جهاد در برابر کفار است؟

جواب: جهاد در برابر کفار ممکن نیست مگر اینکه پیش از آن در برابر نفس و خواهشات نفسانی خویش جهاد کنید، مراتب جهاد - در اسلام - قرار ذیل است:

1 - جهاد در برابر نفس.

2 - جهاد در برابر شیطان.

3 - جهاد در برابر منافقین.

4 - جهاد در برابر مسلمانان گنهگار.

5 - جهاد در برابر کفار.

این جهاد های که ذکر شد ضرور نیست که همه آنها با حمل اسلحه تطبیق شود، شما اجازه ندارید که در جهاد در برابر مسلمانان گنهگار اسلحه حمل کنید، بلکه جهاد در این برابر با امر بالمعروف ونهی از منکر انجام می شود، و همچنان اسلحه در

## جهاد ضوابط واحكام آن

مقابل منافقین نیز حمل نشده، بلکه با آنان مجادله کنید تا دلایل و شبهات شان را باطل کنید، و جهاد در برابر شیطان این نیست که اسلحه بگیرید و بجنگید، بلکه - جهاد در برابر شیطان - این است که از - وساوس - او سرپیچی و مخالفت کرده و - در بدل - از الله تعالی اطاعت کنید، و جهاد در برابر نفس این است که او را از خواهشات و شهوت طلبی های حرام منع کرده و بر طاعت الله تعالی و ادارش نمایید.

سؤال: من دوستی دارم که نزد دانشجویان آمده و از جمله کسانی اند که در مورد جهاد زیاد سخن می گوید، در حالی که نزد شان دانش علماء و فهم علماء بزرگ نیست، وقتی که برای شان گفتم: به حلقات درسی علماء بزرگ حاضر شوید، برایم گفتم: علماء بزرگ در مورد عقیده سخن می گویند، ما در شرایط فعلی نیازی به درس عقیده نداریم، ما علمای می خواهیم که در مورد مشکلات موجود جامعه ما سخن گویند، پس نظر شما در مورد این سخن چیست؟

جواب: عقیده همانا یک اصل است و جهاد هم بخشی از آن است، پس جهاد اصلی از اصول عقیده حساب می شود، واجب است که بدانید جهاد از احکام عقیده است و عقیده را متوقف نمی کند، پس چطور جهاد می کنید در حالی که از عقیده چیزی ندانید! این یک مصیبتی بزرگ است، در حالی که نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - سیزده سال در مکه ماند برای مردم عقیده را پیش از جهاد آموزش می داد.